

Leknes 14.11.18

Til Vågan kommune

Høringsuttalelse ang. Detaljplan for Hov hyttefelt, Gimsøy – planid. 263

Vi takker for muligheten til å bidra med våre erfaringer og kompetanse i anledningen Hov hyttefelt.

Oppsummering av hovedpunkt

- Vi stiller oss undrende å kritisk til bygging av hytter i et viktig naturområde, og mener arealdisponeringen ikke harmonerer med nasjonal arealpolitikk
- Et hekkende storlompar innenfor planområdet bør vies ekstra oppmerksomhet
- Dersom prosjektet realiseres er det stor fare for at storlomparet vil sky lokaliteten.
- Det bør ikke etableres hytter, oppstillingsplasser o.l. nærmere enn 500 meter fra Hovsundvatnet
- Det bør gjøres fysiske tiltak som hindrer forstyrrelser ned mot vatnet
- Vedlagt vårt høringssvar ligger en del aktuell litteratur om lom og forstyrrelser

Gjennomgang av prosjektet

Gjennom Stortingets behandling av meld. St. 14. Natur for livet legges følgende prinsipper til grunn for arealbeslutninger som berører naturmangfold:

Ved arealinngrep og arealbruk skal det så langt mulig – sett i lys av andre samfunnsformåltas vare på den mest verdifulle naturen. Dette krever god planlegging basert på et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Dersom viktige naturverdier står i fare for å bli forringet eller ødelagt, er den foretrukne løsning i utgangspunktet å velge en annen lokalisering for tiltaket. Vektlegging av andre viktige samfunnshensyn kan imidlertid føre til et annet resultat.

Lokaliseringen til dette prosjektet er i utgangspunktet i strid med en slik arealplanlegging for å stanse videre tap av naturmangfold. Området består av ei halvøy med noen markante hauger, et våtmarkssystem med to vann og noen myrer, samt et fjærområde fra Hovsstranda via Åsfjæra og til Hovsund. I Hovsundvannet hekker det storlom, en fåtallig hekkeart (1250 – 2500 par, Shimmings og Øien 2015) med gjennomgående lav ungeproduksjon, og som derfor er ekstra sårbar for reduserte hekkemuligheter- og suksess. Arten er under press fra flere hold, inkl. forstyrrelser og vassdragsreguleringer. I planområdet hekker det også inntil 15 hekkende par med fiskemåke (nær truet, NT), storspove (sårbar, VU) og stær (NT).

Videre prosjektering må ivareta hekkeplassen til storlommen, som her er den mest hensynskrevende arten med begrensede andre muligheter for å flytte til en alternativ lokalitet. Arten er jo sky, og trykker tidlig på reir. Det er vanskelig å anbefale absolutte grenser, fordi det blant annet er avhengig av individuelle forskjeller hos individene, topografi i området og graden av samlet forstyrrelse.

Likevel finnes det en hel del forskning å støtte seg på, blant annet på storlom fra Sverige: [Nesting Ecology and Management of the Arctic Loon in Sweden](#). I USA finnes det en rekke studier på islom og forstyrrelser, flere av disse legger vi med dette høringssvaret. Litteraturen må få følger for hytteprosjektet

I følge rapporten *A Review of Disturbance Distances in Selected Bird Species* (Ruddock & Whitfield 2007) er forstyrrelsesavstanden hos storlom minst 500 meter. Hytter, parkeringer, oppstillingsplasser bør derfor absolutt ikke godtas nærmere enn 500 meter, og man bør vurdere fysiske avgrensninger ned mot vatnet. Synbare stressreaksjoner på avstander på 300- 500 meter stemmer godt med undersøkelser foretatt i forbindelse med blant annet vannsport. Typiske synlige stressreaksjoner hos lom er løftet hode, og at hodets form, især pannen, blir mer kantet enn i hvilende stilling. En del fugler legger også hode og hals ned mot vannflaten, og prøver å gjøre seg så liten som mulig.

Det er også verdt å merke seg at de synlige reaksjonene vi ser hos fugler bare er en liten del av den totale stressreaksjonen. Slike stressreaksjoner av menneskelig aktivitet og tilstedeværelse vil i mange tilfeller føre til at fugler oppgir sine hekkeplasser (og steder for næringsøk). I tillegg til den direkte forstyrrelsen hvor man ser at fugler blir skremt og flyr vekk, kan forstyrrelser påvirke sjøfugl på to mer «usynlige» måter som er langt mer alvorlig på sikt. For det første gjør forstyrrelser fuglene kronisk stresset. Selv om det ikke vises direkte på fuglen så kan den ha økt hjerterefrekvens og økt stressnivå. For fugler som har egg eller unger kan kostnaden med å forlate reiret være for stor til at den velger å flykte, men det å forbli i en stressende situasjon har like fullt også en kostnad. Dette kan føre til nedsatt almenntilstand og dermed økt dødelighet både for unger eller voksne fugler

Om bygging i og nært våtmark

De nasjonale trendene for våtmark følger i stor grad internasjonale trender, men det er store forskjeller i reduksjonshastighet mellom ulike regioner og land. Siden 1990 er 64 % av verdens våtmarker tapt. I enkelte deler av kloden har mer enn 90 % av våtmarker gått tapt. Fra 1970 til 2008 opplevde Europa en halvering i en tilstandsindeks for våtmark (men også inkl. indikatorer for ferskvann). Fra våre naboland finnes det beregninger for tørrlegging av myr. To tredeler av all torvmark i Finland ble grøftet for skogproduksjon mellom 1950 og 1980, mens 20 % av svensk torvmark er blitt grøftet. I Norge er rundt 1/3 av myrene under tregrensen oppdyrket.

Våtmarksfugler er habitatspesialister, og mister stadig sine leveområder på grunn av arealnedbygging og forstyrrelser. Tilstanden for våtmark i Norge har hatt en jevn, svak nedadgående utvikling fra 1990 til 2014. Naturindeksen skal på en oversiktlig måte vise om vi når målet om å stanse tapet av biologisk mangfold. Alle regionene viser en tilsvarende nedgang og har i 2014 indekserverdier mellom 0,5 og 0,6.

Konsekvensutredningen tilknyttet dette prosjektet har ikke en relevant eller hensiktsmessig vurdering av naturindeksen, men trekker inn lokale forhold og den ornitologiske rapporten laget av Franz Sortland. Dette burde vært påpekt, og dermed ikke tillegges vekt.

Bevaringstiltak på stor skala er trolig viktigste middel mot den pågående nedadgående trenden. Offentlig finansierte kartlegginger av viktige forekomster, samt overvåking av disse vil måtte spille en sentral rolle i en slik prosess. Vern og restaurering av våtmarksarealer og avbøtende tiltak ved arealbruksendringer er viktige tiltak for tilstandsforbedring.

Naturforvaltningen i Norge skal være kunnskapsbasert slik det er slått fast i St. meld. Natur for livet. Helhetlig vurdering av våtmarkenes betydning, som gir en felles forståelse av deres betydning mellom sektorer gir grunnlaget for god forvaltning av områdene. Gjennom Plan- og bygningsloven (PBL) reguleres alt areal som ikke er vernet, dvs. ca. 84 % av Norges areal. PBL skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. Vi ber Vågan kommune skjerpe sine krav til ivaretagelse av våtmark og annen særlig viktig natur i sine arealdisponeringer.

Styret v/ Johan Sirnes
lokallagsleder

Litteratur:

- Ruddock, M. & Whitfield, D. P. 2007. A Review of Disturbance Distances in Selected Bird Species . Natural Research (Projects) Ltd to Scottish Natural Heritage
- Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s

Vedlegg:

- The impact of cooage development on common loon reproductive success in Central Ontario. Marianne Heimberger, David Euler and Jack Barr.
- The effects of human disturbance on common loon productivity in northwestern Montana. Lynn Michelle Kelly
- Evaluation of Disturbance Factors and Their Effect on Breeding Common Loons at Lake Umbagog National Wildlife Refuge, New Hampshire and Maine. Kyle P. McCarthy
- Loons and People: Guidelines for “Nesting” Together on Adirondack Lakes. Amanda Marino, Wild Gift Recipient.

KOPI:

Fylkesmannen i Nordland
NOF avd. Nordland